

Формування безпекових компетентностей студентів спеціальності 061 Журналістика у фокусі викликів російсько-української війни

Тетяна Решетука ¹ та Оксана Кушнір ²

Анотація

У статті виокремлено фізичний, психологічний, цифровий, правовий складники безпекової парадигми сучасної вищої освіти, обґрунтовано нові вимоги до формування безпекових компетентностей здобувачів вищої освіти відповідно до змін у медійній практиці. Актуалізовано важливість безпекових компетентностей у процесі підготовки випускників спеціальності 061 Журналістика з огляду на виклики російсько-української війни, окреслено потребу їх переосмислення, а відтак унесення змін до освітньо-професійних програм, робочих навчальних програм та наповнення окремих фахових дисциплін.

За результатами контент-аналізу освітніх та робочих програм підготовки бакалаврів журналістики в ТНПУ ім. В. Гнатюка упродовж 2019–2022 н. р. простежено тенденцію до поетапного збільшення аудиторної форми роботи в структурі окремих фахових дисциплін. Наголошено, що в її сегменті збільшено частку практичних занять, під час яких студенти в наближених до виробничих умов реаліях мають змогу глибше засвоїти теоретичний матеріал та відпрацювати фахові навички; з метою вироблення в студентів-журналістів навичок критичного мислення, введено медіаосвітній комплекс вибіркових дисциплін («Медіаосвіта» / «Інфомедійна грамотність» / «Інформаційна гігієна»); а також внесено зміни до чинних робочих програм окремих курсів, які спрямовані на відпрацювання алгоритму підготовки журналіста виконувати професійні завдання з урахуванням безпекового складника як на особистому, так і загальнодержавному рівнях. Виділено безпекові компетентності окремих дисциплін, які формуються наскрізно впродовж реалізації структури ОПП «Журналістика» та спрямовані на розвиток фахових компетентностей (hard skills) та соціально-психологічних умінь і навичок (soft skills), необхідних для оперативного реагування на актуальні потреби в майбутній професійній діяльності, запропоновано уточнення окремих із них.

Ключові слова: масова інформація; інформаційно-комунікаційні відносини; журналістика; журналістська діяльність; медіабезпека; інфомедійна грамотність; компетентність.

1. Вступ

Постановка проблеми. Російська збройна агресія 2014 р. внесла кардинальні зміни в український медіаландшафт і визначила важливі вектори безпеки/небезпеки в професійній діяльності журналістів: упродовж цього року на території України, у зоні АТО загинуло шестеро журналістів під час виконання професійних обов'язків, тому міжнародні організації «Репортери без кордонів» та Комітет захисту журналістів включили Україну до трійки найбільш небезпечних для журналістів країн світу (після Сирії та Палестини) (Dyachuk & Romanyuk, 2016, с. 6).

Початок повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 р. актуалізував проблему безпеки журналістської діяльності. Результати моніторингу Міжнародного інституту безпеки журналістів (International News Safety Institute, INSI) поставили Україну на друге місце в рейтингу найсмертоносніших країн для ЗМІ в 2022 р. (Media Casualties, 2023). За словами голови Національної спілки журналістів України Сергія Томіленка, тисячі українських журналістів одночасно стали фронтовими кореспондентами, не маючи при цьому відповідних навичок і захисного спорядження. Убезпечення їх життя і здоров'я є

¹ Ternopil Volodymyr Hnatiuk National University (Ternopil, Ukraine), e-mail: reshtetyana@gmail.com

² Ternopil Volodymyr Hnatiuk National University (Ternopil, Ukraine), e-mail: oksanakush8@gmail.com

одним із першочергових завдань української та міжнародної медіаспільнот (Safety guide for journalists, 2022, с. 2). Питання безпеки повинно стати першочерговою нормою професійної діяльності журналістів, що зумовлює нові вимоги до формування фахових компетентностей здобувачів вищої освіти за освітньою програмою 061 Журналістика.

Фізичний, психологічний, цифровий, правовий складники формують безпекову парадигму сучасної вищої освіти загалом. Концепт «безпека» повинен стати обов'язковим елементом змісту освіти: впливати на навчальний контент як загальних, так і фахових компонент (акцентувати певні теми, модулі в структурі НМК, спричиняти зміни методичних рекомендацій до вивчення дисциплін та проходження практик), перерозподіляти аудиторне та самостійне навантаження в межах відведених кредитів, зумовлювати актуальні вибіркові навчальні курси, тематику творчих проєктів (продуктів) та кваліфікаційних робіт, мотивувати залучення студентів до участі в тематичній неформальній освіті тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Моніторинг науково-практичного дискурсу безпекового складника медіадіяльності засвідчив його фрагментарне теоретичне осмислення попри чисельність практичних видань, як вітчизняних, так і перекладних. Безпекові виклики XXI ст. розглядала Г. Скуртул (Skurtul, 2018), проблему формування базових безпекових компетентностей майбутнього журналіста досліджувала Т. Решетука (Reshetukha, 2017), найповніше в цьому контексті осмислені правові аспекти медіадіяльності (Vasylyk, 2014; Dovgan, 2020; Kyrychenko et al., 2021), методичні засади викладання дисципліни «Медіабезпека» окреслив В. Владимиров (Volodymyrov, 2011). Наукова парадигма аналізу зазначеної проблематики виявила факти помилкового використання терміну «медіабезпека»: його трактують як «інфомедійну грамотність» («медіагігієну») (Anushchenko, 2015; Tsyvin & Matvienko, 2015).

З початком гібридної російсько-української війни (2014 р.) набула першочергового значення потреба в поширенні практичного досвіду безпечної діяльності журналістів, закумульованого в посібниках (Zemlyana et al., 2015; Safety guide for journalists, 2022); змісті українських тематичних сайтів (Digital Security Lab

(<https://dslua.org/>); Freelance resources, 2022); окремих рубрик у структурі спеціалізованих ресурсів для журналістів (Imama (<https://j-mama.imi.org.ua/>); Safety of Ukrainian journalists (<https://safety.nsj.org/>)), у яких зібрано рекомендації щодо роботи медійників у зонах конфліктів, наголошено на питаннях фізичної, психічної, цифрової, юридичної безпеки.

Мета статті — обґрунтувати важливість безпекових компетентностей у фаховій підготовці майбутніх журналістів в умовах російсько-української війни; простежити реалізацію безпекової компоненти у структурі освітньої програми підготовки фахівців із журналістики в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка; запропонувати механізми впровадження концепту «безпека» в освітній процес спеціальності 061 Журналістика.

Об'єкт дослідження — засади безпеки професійної діяльності журналіста в системі загальних і фахових компетентностей при підготовці здобувачів освіти спеціальності 061 Журналістика.

Методи дослідження. Методологічною основою вивчення проблеми виступає сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема моніторинг, аналіз та синтез, описовий, структурно-функціональний, контент-аналіз, узагальнення. Принцип системності зrealізовано в поєднанні аналізу освітньої програми 061 Журналістика першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в ТНПУ та контенту робочих навчальних програм відповідних фахових дисциплін.

2. Результати дослідження

Правовим регулятором журналістської діяльності в умовах воєнного стану став відповідний Закон України (On the Legal Regime of Martial Law, 2022) та виданий на його основі Наказ Головнокомандувача Збройних сил України № 73 від 3 березня 2022 р. «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану», який визначив порядок акредитації представників засобів масової інформації та регламентував перелік інформації, розголошення якої може негативно вплинути на хід виконання завдань під час дії правового режиму воєнного стану; окреслив правила роботи

представників засобів масової інформації в районі ведення бойових дій (On the organization of interaction, 2022). Зміни в медійній практиці зумовили трансформацію вимог до змісту, форм і методів викладання фахових дисциплін при підготовці бакалаврів спеціальності 061 Журналістика в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

В освітньому процесі найперше зміщуються акценти в розумінні інтегральної компетентності, зокрема здатності «розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає

застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов» (Educational and professional program «Journalism», 2021). З початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну загинуло 48 журналістів, з них 8 — при виконанні професійних завдань (Media crimes of Russia in the war against Ukraine, data as of 24/02/2023). З огляду на це, безпекова компетентність медійників набуває першорядного значення: вона потребує уточнення, а навчально-методичні комплекси дисциплін, що їх формують, — суттєвих змін.

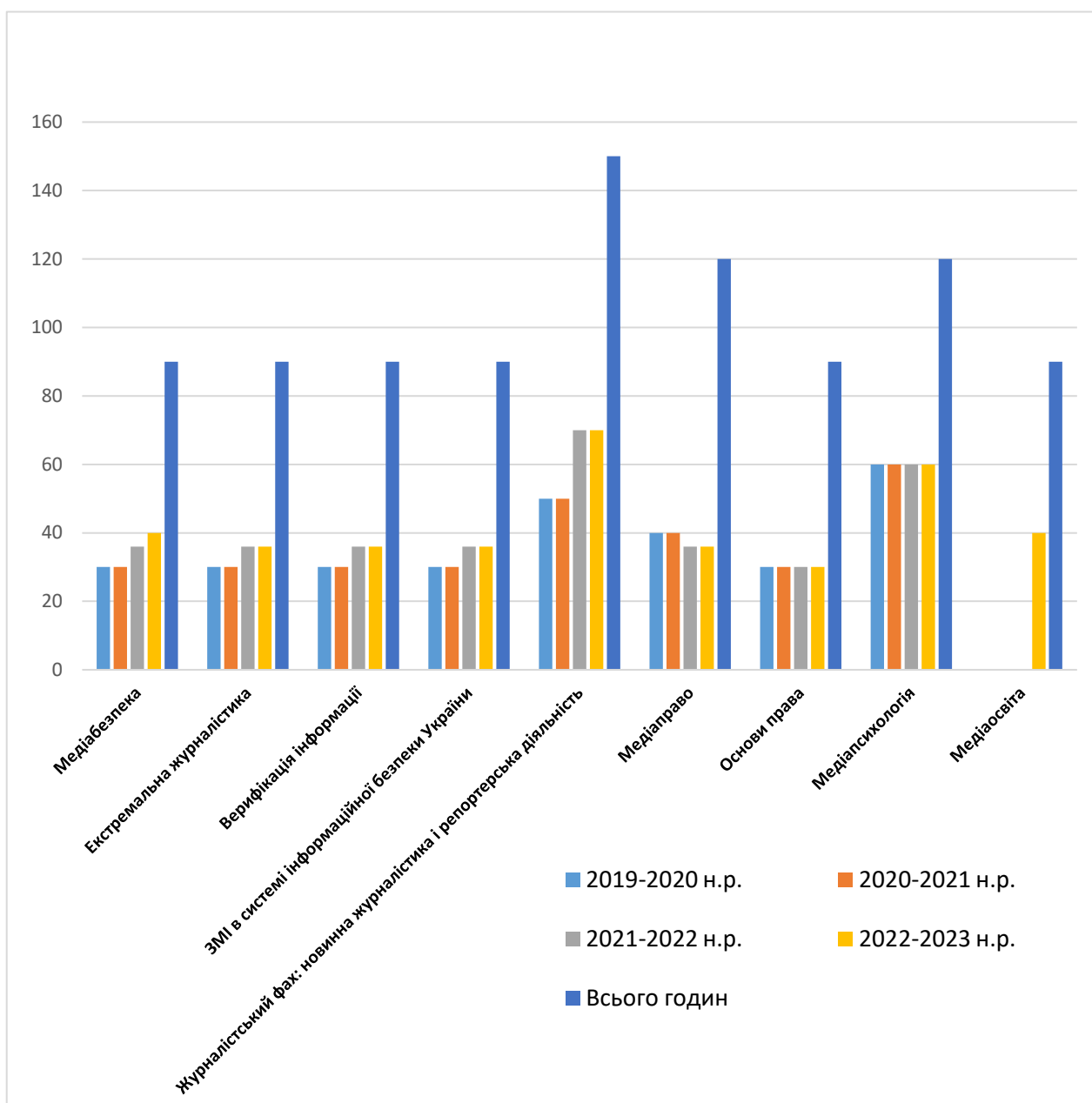

Рисунок 1. Трансформація аудиторного навантаження окремих дисциплін ОПП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти впродовж 2019–2023 н. р. в аспекті безпекової компоненти

Сучасні реалії вимагають від студентів спеціальності 061 Журналістика здатності до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 06), уміння застосовувати знання про суспільні проблеми, конфлікти, гібридні війни у професійній діяльності (ФК 02), провадити безпечну медіадіяльність (ФК 07). Їх формування забезпечують обов'язкові («Журналістський фах: новинна журналістика і репортерська діяльність», «Медіабезпека», «Медіапсихологія», «Медіаправо», «Навчальна практика», «Виробнича практика») та вибіркові («Екстремальна журналістика», «Верифікація інформації», «ЗМІ в системі інформаційної безпеки України», «Основи права», «Медіаосвіта» / «Інфомедійна грамотність» / «Інформаційна гігієна») дисципліни цієї освітньої програми (Educational and professional program «Journalism», 2021).

Безпекові виклики професійної діяльності, рекомендації стейкхолдерів із числа роботодавців та студентів зумовили поетапне збільшення аудиторної форми роботи у структурі певних фахових дисциплін, починаючи з 2021–2022 навчального року (Рис. 1).

Більшою мірою така ситуація стосується навчальної дисципліни «Медіабезпека» з 30 годин (2019–2021 н. р.) до 36 годин (2021–2022 н. р.) і 40 годин (2022–2023 н. р.) відповідно. Зміни зумовлені тим, що проблемно-тематичне наповнення курсу охоплює весь спектр загроз у професійній медіадіяльності: причини

виникнення загрозливих ситуацій, їх вплив на життя та здоров'я журналіста під час виконання ним професійних обов'язків, створення максимально безпечних умов діяльності в окремих надзвичайних ситуаціях.

З позиції ЮНЕСКО, у XXI ст. медіаграмотність стала одним з основних прав людини («Five Laws of Media and Information Literacy as Harbingers of Human Rights», UNESCO, 2016). Вона є провідним інструментом підтримки демократії, протидії радикалізації та екстремізму, «медіа та інформаційна грамотність надає всім громадянам критичну компетенцію вижити в XXI столітті» (Five Laws, 2016). Сучасний журналіст, виконуючи професійні завдання з використанням електронної реальності як джерела інформації, повинен її критично осмислювати. Це слугуватиме дієвим запобіжником щодо можливих маніпуляцій, дезінформації та убезпечить його від перетворення на маріонетку.

З метою вироблення у студентів-журналістів навичок критичного мислення, відповідального творення та поширення інформації з 2021–2022 н. р. у структуру освітньої програми введено медіаосвітній комплекс вибіркових дисциплін («Медіаосвіта» / «Інфомедійна грамотність» / «Інформаційна гігієна»). Він покликаний зорієнтувати здобувача освіти в сучасному медіапросторі, навчити розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати та оцінювати медіаповідомлення з позицій

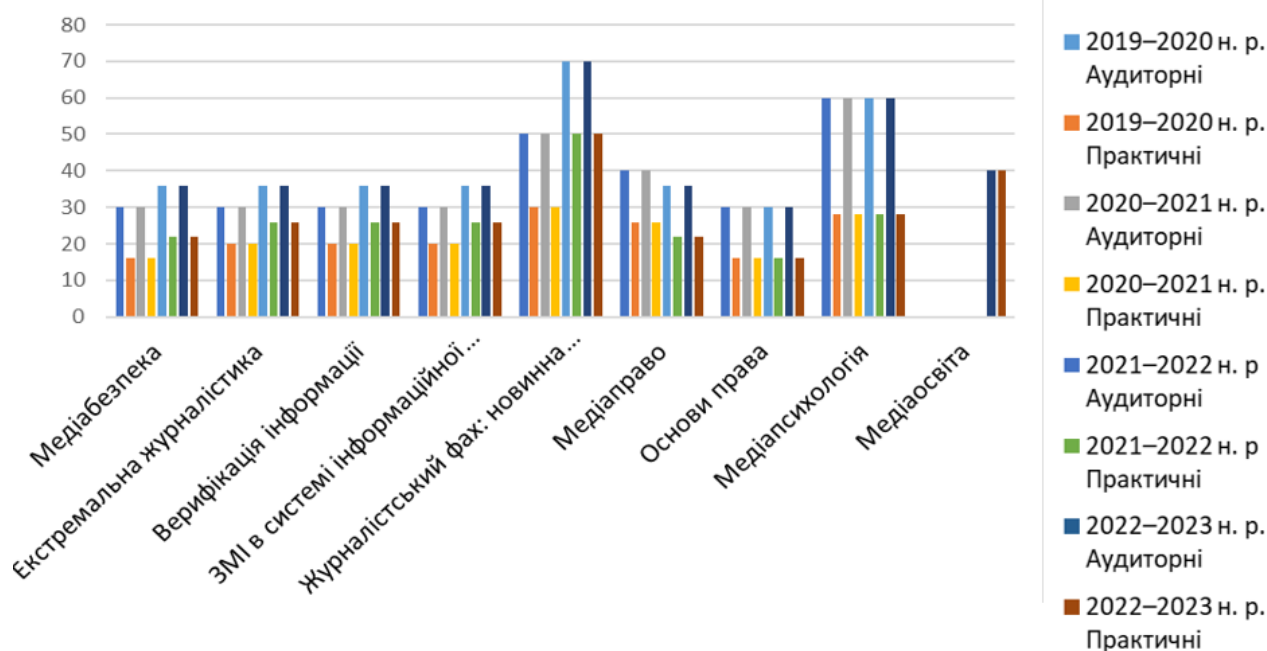

Рисунок 2. Зміни в структурі аудиторного навантаження в аспекті окремих дисциплін ОП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти впродовж 2019–2023 н. р.

інформаційної безпеки, розшифровувати та використовувати закодовану у медіаповідомленнях інформацію, опанувати методи захисту від можливих негативних впливів та способи протидії дезінформації в процесі масової комунікації.

У сегменті аудиторного навантаження простежується тенденція до збільшення практичних занять у 2021–2023 н. рр. У наближених до виробничих умов реаліях студенти мають змогу глибше засвоїти теоретичний матеріал та відпрацювати фахові навички. Це дасть їм можливість самостійно виконувати професійні функції та сприятиме самореалізації у професії, у подальшій освіті та самоосвіті, конкурентоспроможності на ринку праці (Рис. 2).

Виразне зростання практичних занять помітно в структурі таких навчальних дисциплін: «Медіабезпека», «Екстремальна журналістика», «Верифікація інформації», «ЗМІ в системі інформаційної безпеки України», «Журналістський фах: новинна журналістика репортерська діяльність». В окремих випадках вони можуть сягати понад 70 % аудиторного навантаження. У нововведеному в 2022–2023 н. р. комплексі дисциплін «Медіаосвіта» / «Інфомедійна грамотність» / «Інформаційна гігієна» передбачена лише практична форма аудиторної роботи (Рис. 3).

Збільшення аудиторного, навіть практичного навантаження не гарантує прямої кореляції в ефективності формування актуальних безпекових компетентностей у випускників ОПП «Журналістика». Відтак постала потреба внесення змін до чинних робочих програм зазначених курсів.

Зокрема, наголошено на правилах безпечного перебування, алгоритмах поведінки медійників та етичних засадах діяльності в зоні конфлікту, увиразнено важливість підготовки журналіста до екстремального відрядження, відпрацьовано тактику безпечної поведінки та практичних дій на лінії зіткнення, роз'яснено важливість самостійного прийняття рішень про термінові заходи безпеки в разі виникнення позаштатної ситуації, окреслено специфіку роботи воєнного кореспондента («Медіабезпека» «Екстремальна журналістика»). В контексті інформаційно-психологічної безпеки журналістів наголошено на актуальних джерелах підвищення психічної напруги, загрозах інформаційно-психологічних операцій, важливості відновного наративу як для аудиторії, так і для самих медійників, розширено тематичний спектр медіатизації конфліктно-чутливих питань («Медіапсихологія»). Окреслено судову й адміністративну відповідальність за порушення свободи ЗМІ та журналістської діяльності, протиправні дії щодо діяльності медіа та журналістів («Медіаправо», «Основи права»).

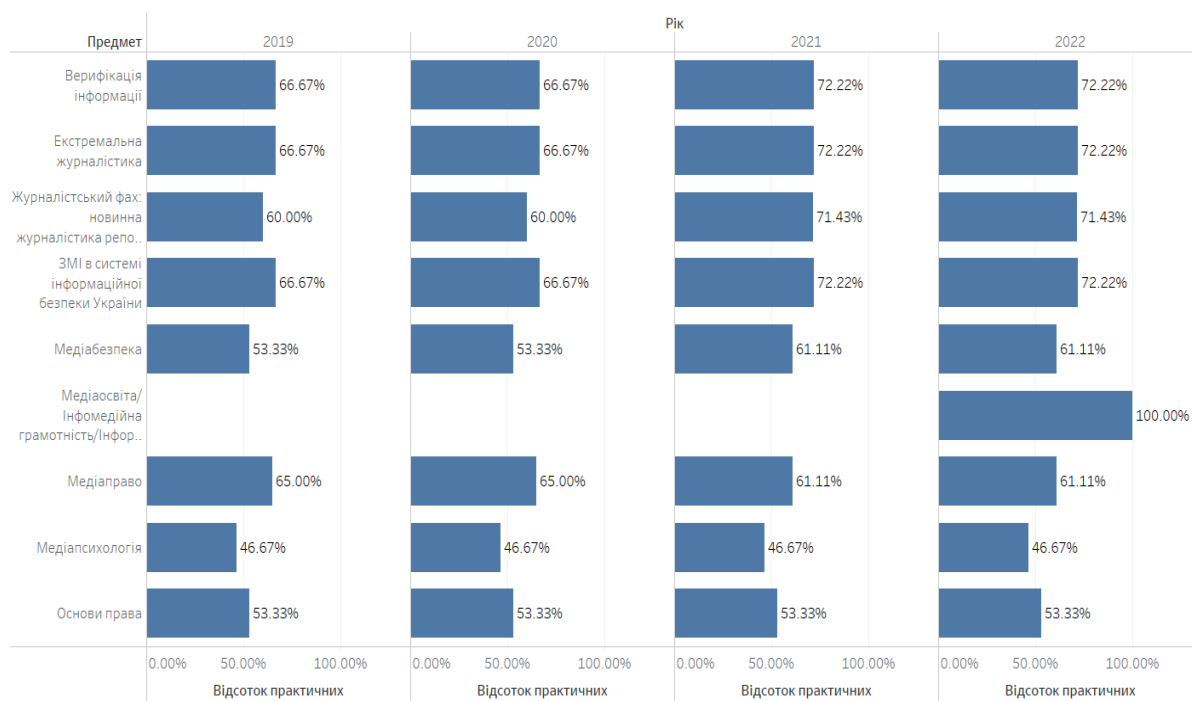

Рисунок 3. Тенденції змін в аудиторному навантаженні в аспекті окремих дисциплін ОПП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти впродовж 2019–2023 н. рр.

З'ясовано зовнішні та внутрішні загрози інформаційній безпеці України та засоби їх нейтралізації, окреслено сучасні медіатехнології політичного та психологічного впливу на аудиторію («ЗМІ в системі інформаційної безпеки України»). Запропоновано методики опанування інструментами й технічними можливостями верифікації медіаповідомлень, виявлення неправдивої інформації та пошуку достовірних джерел, способи протидії дезінформації, пропаганді та стереотипам («Верифікація інформації», «Медіаосвіта» / «Інфомедійна грамотність» / «Інформаційна гігієна», «Журналістський фах: новинна журналістика і репортерська діяльність»).

У процесі викладання фахових дисциплін безпекові компетентності формуються під час теоретичного моделювання практичних ситуацій, оскільки перевірка знань у небезпечних (надзвичайних) умовах є неможливою з огляду на предметну область спеціальності. Найповніше їх сформованість буде виявлена при вирішенні конкретних професійних завдань під час проходження навчальної та виробничої практик.

Таблиця 1. Компетентності окремих дисциплін в ОПП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти впродовж 2019–2023 н. р.

№	Назва дисципліни	Компетентності
1.	ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.	Журналістський фах: новинна журналістика і репортерська діяльність
2.	ЗК 03. Відповідальність і автономія. Здатність бути критичним і самокритичним.	Верифікація інформації Медіаправо Медіапсихологія Медіаосвіта / Інфомедійна грамотність / Інформаційна гігієна
3.	ЗК 05. Уміння. Навички використання інформаційних і	ЗМІ в системі інформаційної безпеки України

№	Назва дисципліни	Компетентності
	комунікаційних технологій.	Навчальна практика Виробнича практика
4.	ЗК 6. Уміння. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Медіабезпека Екстремальна журналістика Медіапсихологія
5.	ЗК 09. Автономія та відповідальність. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Медіаправо Основи права Медіаосвіта / Інфомедійна грамотність / Інформаційна гігієна
6.	ФК 02. Комунікація. Здатність застосовувати знання про суспільні проблеми, конфлікти, гібридні війни у своїй професійній діяльності.	Медіапсихологія Екстремальна журналістика ЗМІ в системі інформаційної безпеки України
7.	ФК 7. Знання. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.	Медіабезпека Екстремальна журналістика Медіаправо Основи права Медіапсихологія Медіаосвіта / Інфомедійна грамотність / Інформаційна гігієна Навчальна практика Виробнича практика

Кожна з виділених компетентностей формується наскрізно впродовж реалізації логічно обумовленої структури ОПП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в ТНПУ імені В. Гнатюка.

Важливість безпекового складника в журналістській діяльності, який набув актуальності з початком повномасштабної російсько-української війни, зумовила потребу уточнення окремих загальних та фахових

компетентностей, прописаних у Стандарті вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у галузі знань 06 Журналістика за спеціальністю 061 Журналістика (Standard of higher education, 2019). Зокрема, уточнити СК 06 (ФК 07, ОПП «Журналістика» ТНПУ ім. В. Гнатюка) «Здатність до провадження безпечної медіадіяльності», *виділивши її складники (фізичний, психологічний, цифровий, правовий)*. Визначення СК 04 (ФК 05), ЗК 01 (ЗК 01), ЗК 06 (ЗК 06) подати в таких формулюваннях: СК 04 (ФК 05) «Здатність організувати й контролювати **безпечно** командну професійну діяльність»; ЗК 01 (ЗК 01) Здатність **безпечно** застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 06 (ЗК 06) Здатність до адаптації та дії в новій **чи небезпечній** ситуації (*Виділення наше. – Т. Р. О. К.*).

3. Обговорення

Результати дослідження можуть бути використані в процесі укладання нових та вдосконалення чинних освітніх програм у галузі журналістики та соціальних комунікацій, розробки робочих програм навчальних дисциплін, їх тематичного та змістового наповнення. Сформовані безпекові компетентності як складові фахової підготовки студентів факультетів журналістики дадуть їм можливість ефективніше адаптуватися до нестандартних умов професійної діяльності, вчасно й адекватно оцінювати потенційні загрози, сприятимуть психоемоційному комфорту під час виконання фахових завдань, дозволять мінімізувати негативний вплив травматичного контенту як на аудиторію, так і на самих медійників. Перспективи подальших досліджень концепту «безпека» в освітньому процесі підготовки журналістів вбачаємо в моніторингу його складників в аспекті окремих дисциплін.

4. Висновок

В умовах російсько-української війни зростає вага безпекових компетентностей у підготовці студентів-журналістів. Відтак обов'язковим елементом освітнього процесу за спеціальністю 061 Журналістика став концепт «безпека», зреалізований у конкретних темах, модулях фахових дисциплін; актуальних вибіркового курсу; частці практичних занять в аудиторному навантаженні; методичних рекомендаціях до проходження навчальної та виробничої практик;

тематичі творчих проєктів (продуктів) та кваліфікаційних робіт тощо.

Безпековий складник увиразнив необхідність уточнення відповідних загальних та фахових компетентностей ОПП «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Набувши їх, випускники-журналісти розуміють природу та закономірності інформаційно-комунікаційних відносин, тому спроможні фахово виконувати професійні завдання з урахуванням безпекового складника як на особистому, так і загальнодержавному рівнях.

References

- Anushchenko, L. (2015). Media safety of the Ukrainian teacher in the conditions of the information society. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T.G. Shevchenko*, 132, 130-133.
- Dovgan, O. O. (2020). International legal regulation of the right to freedom of expression in the professional activity of journalists. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, (1), 159-164.
- Dyachuk, K., & Romanyuk, O. (2016). *Chronicle of freedom of speech – 2014*. Institute of Mass Information.
- Educational and professional program «Journalism» of the first (bachelor's) level of higher education, specialty 061 Journalism, field of knowledge 06 Journalism. Ternopil. (2021). https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fizh/061_2021_2022.pdf
- Five Laws of Media and Information Literacy* (2016). UNESCO. <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/five-laws-of-mil/>
- Kyrychenko, O. A., Tuntula, O. S., & Tkach, Yu. D. (2021). *Innovations of jurisprudence in ensuring the journalistic field of law and media security: monograph*. RS Global.
- Media Casualties (updated)*. (2023, January 30). International News Safety Institute. <https://newssafety.org/casualties/>
- Media crimes of Russia in the war against Ukraine (updated)*. Institute of mass information. <https://imi.org.ua/monitorings/medijni-zlochyny-rosiyi-u-vijni-proty-ukrayiny-onovlyuyetsya-i44098>
- Freelance resources*. (2022, May 24). The Rory Peck Trust. <https://rorypecktrust.org/freelance-resources/>
- On the Legal Regime of Martial Law, Law of Ukraine № 766-VIII* (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
- On the organization of interaction between the Armed Forces of Ukraine, other components of the defense forces and representatives of the mass media during the legal regime of martial law, The order of the*

- Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine № 73* (2022). https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf
- Reshetukha, T. V. (2017) Future journalists basic competence formation in the process of «Media Safety» studying. *Visnyk of the Lviv University. Series Journalism*, (42), 69-75. <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2017.42.7659>
- Safety guide for journalists: a handbook for reporters in high-risk environments*. (2022). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>
- Skurtul, H. S. (2018). Basics of journalist safety: Challenges of the 21st century (research on teaching the discipline «Media Safety» for first-year students). In: O. Yu. Poda (ed.) *Journalism and education: Methodology, history, theory, practice* (pp. 3-11). LIRA.
- Standard of higher education of Ukraine: first (bachelor) level, field of knowledge 06 Journalism, specialty 061 Journalism*, № 864 (2019). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/061-Zhurnalistyka-bakalavr.28.07-1.pdf>
- Tsyvin, M. N., & Matvienko, O. V. (2015). Personal media safety as a social and educational problem. *Bulletin of the National Academy of Managers of Culture and Arts*, 2, 195-200.
- Vasylyk, L. (2014). Media security in the light of Art. 171 of the Criminal Code of Ukraine: controversial aspects. *Scientific notes of the Institute of Journalism*, 4, 114-118.
- Volodymyrov, V. (2011). Methodological problems of teaching the discipline «Media Security». *Education of the region*, 2. <https://social-science.uu.edu.ua/article/446>
- Zemlyana, I., Ratushny, M., Chulivska, I., & Golub, O. (2016). *Journalist and (in)security: a guide for journalists*. Institute of Mass Information.

Reshetukha Tetiana and Kushnir Oksana. Formation of security competences of students of the specialty 061 Journalism focusing on the challenges of the Russian-Ukrainian war

The article singles out the physical, psychological, digital, and legal components of the security paradigm of modern higher education, substantiates the new requirements for the formation of security competencies of students of higher education in accordance with changes in media practice. The importance of security competencies in the process of training graduates of the specialty 061 Journalism in view of the challenges of the Russian-Ukrainian war is updated, the need for their rethinking is outlined, and therefore changes are made to educational and professional programs, work training programs and the filling of individual professional disciplines.

According to the results of the content analysis of the educational and work programs for the preparation of bachelors in journalism at the Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University during 2019-2022 academic years a trend towards a gradual increase in the classroom form of work in the structure of individual professional disciplines was observed. It is emphasized that in its segment the share of practical classes has been increased, during which students in realities close to production conditions have the opportunity to learn theoretical material more deeply and practice professional skills; in order to develop critical thinking skills in journalist students, a media education complex of selective disciplines was introduced ("Media education" / "Information literacy" / "Information hygiene"); as well as changes were made to the current work programs of individual courses, which are aimed at working out the algorithm for preparing a journalist to perform professional tasks taking into account the security component at both the personal and national levels.

The security competences of individual disciplines are highlighted, which are formed throughout the implementation of the educational and professional program «Journalism» and are aimed at the development of professional competences (hard skills) and social and psychological abilities and skills (soft skills) necessary for prompt response to current needs in future professional activity, clarification of some of them is proposed.

Keywords: mass information, information and communication relations, journalism, journalistic activity, media security, media literacy, competence.

Author biographies

Tetiana Reshetukha, PhD of Science in Social Communications, Associate Professor of the Department of Journalism, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National University (Ternopil, Ukraine)

Oksana Kushnir, PhD of Science in Social Communications, Associate Professor of the Department of Journalism, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National University (Ternopil, Ukraine)

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.